

čajju petega leta zbolel je nevarno na vročinski bolezni, ostavil je tedaj l. 1875. Gradec, ter se šel domú zdraviti. Za časa bosanske okupacije zadela je tudi njega osoda, da je bil mobiliziran. 20. avgusta l. 1878. zapustil je belo Ljubljano ter šel v Gorico kot vojašk zdravnik, kjer je bival ves čas okupacije.

10. januarija 1879. l. prišel je od okupacije domú, a uže čez 4 me ece ostavi očetov dom ter se podá na Dunaj, da dovrši medicinske študije. Uže od dunajske razstave sem, kjer je razne naprave videl, ki sosebno zanimajo medicince strokovnjaka, hrepenel je po Dunaji. V slavnoznani c. kr. občni bolnišnici dobil je mnogo prakse. Po prijateljih opozorjen vstopil je v slovensko literarno društvo kot ud. Delovanje društva ga je vrlo zanimalo, on sam pa se je društvenikom jako priljubil. 27. novembra 1879. bil je izvoljen podpredsednikom slovenskemu lit. društvu, — 17. februarja l. 1880. prevzel je začasno vodstvo, a uže 1. maja bil je voljen predsednikom.

Poglavitno je, da uživa predsednik popolno zaupanje vseh društvenikov. Ako se more to o kom trditi, veljá gotovo v polni meri o rajncem Jarcu. Vse ga je spoštovalo in cenilo. Njegova zasluga je, da je društvo utrdil ter mu zagotovil prihodnost. V društvu bil je z vsacim dober in prijazen, nobena razžaljiva beseda ni prišla nikedar čez njegova usta. Mimo mnogo dobrih lastnosti, ki smo jih na rajncem Jarcu opazili, bila je tudi, da ni bil prevzet in visok. — Sam pridno predavajoč v društvu navduševal je vsacega za sveto národno stvar. Spodbujal je društvenike na skupno delo, vsaj le skupno delo hasni. Ne gledé, kakošno mnenje so imeli nekateri neprijatelji o delovanju društva, deloval je vedno in le vedno v prid in blagor društvu in gotovo je, da bode ostal literarnemu društvu vedno v spominu.

Žalibog, da mu ni bilo dano, dalje še delovati v blagor svojemu narodu. Tedaj, ko se je uže približeval svojemu cilju, ko je našel po burnem viharji življenja mir, pretrgale so mu neusmiljene parce nit življenja. 8. dne meseca oktobra 1880. zvečer domú gredočega zalila je kri in drugi dan opoludne izdihnil je svojo blago dušo. Njegova smrt je vsacega pretresla, sosebno njegove najbližnje prijatelje.

Ves prosti čas porabljal je Jarc v to, da je pisal v milem materinem jeziku. Živa priča njegove neumorne delavnosti je njegova literarna zapuščina, ki obsega: 1) Črtice iz časov turških bojev. 2) Pesmi. 3) Uzroki navadnih bolezni našega kmeta. 4) Pogled (fiziognomična študija). 5) O kužnih in nalezljivih boleznih. 6) Febris (mrzlica). 7) Vpliv živega srebra na človeški organizem. 8) Dva človeka — ena misel. 9) Materina kletev. 10) Zakonske pridige, francoski spisal Douglas Jerrold. 11) Spinozza (živenje Mislitevo). — Škoda, da nekateri spisi niso še dokončani, — 3. in 4. spis sta bila natisnena v lanskem „Zvonu“ Stritarjevem, — zadnja dva spisa sta prevoda. Zraven opravil svojega poklica in delovanja na narodnem polji vadil se je rajnki Jarc tudi pridno ptujih jezikov in družih ved. Govoril je izvrstno francoski, ruski in laški, bil je spreten stenograf, igral je na orglje in glasovir. Rajnki bil je ud tirolskega stenografskega društva in pa ud ljubljanske cecilijanske družbe.

Iz vsega tega je razvidno, kako britka izguba je s smrtjo Jarčevo zadela narod naš. Večna mu pamjat!

Ozir po svetu.

„San Clementi“ v Rimu.

Spisal Fr. Potočnik.

(Konec.)

Zgornja, od papeža Paškala II. zidana bazilika je na pol ožja kakor starodavna spodnja bazilika, al obe ste trivrstni (3schiffig) in nimate, kakor vse prave bazilike, prečnega razdelka. Srednji razdelek je od stranskega po 16 antiknih stebrih ločen. Srednji razdelek tako kakor oba stranska niso obokani, ampak imajo ravne lesene strope, zadnja pa sta na pol nižja kakor srednji.

Posebnost vseh pravih bazilik so tako zvana slavnostna vrata. Pri cerkvi sv. Klemenca stojé te slavnostna vrata v srednjem razdelku bazilike pred prezbiterm in so obokana. Na zidu nad obokom proti cerkvi se vidi doprsna podoba Kristusova, obdana z znamki sv. evangelija, to je, človeka, leva, bika in orla; na levi strani sta sv. Pavel in sv. Lorenc, spodej Izaija, pod tem pa Betlehem; na desni strani sta sv. Peter in sv. Klemen, spodej Jeremija in pod tem Jeruzalem.

Kakor je uže omenjeno, stojé pod zgornjo dandanašnjo cerkvijo še tri dôbe te stare stavbe. Po širokih marmornih stopnicah se pride iz zgornje v spodnjo baziliko, katera je, kar je tudi uže omenjeno bilo, veliko večja, kakor dandanašnja zgornja. Vhod v to spodnjo baziliko je še le komaj 20 let mogoč, kajti poprej je zasuta bila. A tudi sedaj ni zmerom odprta, ampak vsako leto samo dvakrat, in to na dan sv. Klemenca (23. novembra) in pa drugo nedeljo o postu. A o priliki sedanje velike cerkvene slavnosti bila je služba božja ravno v ti vsem romarjem odprti spodnji baziliki, kajti tukaj ni samo pokopališče sv. Cirila, temveč vidi se tukaj tudi starodavna slika Kristusova, kateri, stoječ med arhangeljem Mihaelom in Gabrielom in obdan od svetnikov Andreja in Klemenca, po grški navadi blagoslovja s kazavcem, srednjim prstom in mezincem pred njem klečečega sv. Cirila in Metoda. Dalje so tukaj iz Vatikana prepeljane relikvije sv. Cirila z napisom „Ego Maria Macellaria pro timore Dei et remedio anime meae haec pingere feci“.

Vse strani spodnje bazilike so slikane na mokro (fresco) in za nas je posebno mikavna slika sv. Cirila klečečega pred cesarjem Mihaelom, poleg njega pa krsti sv. Metod nekega mladenčca. Takih na mokro slikanih podob je cela spodnja bazilika polna.

Pod prezbiterm spodnje bazilike se vidijo ostanki starodavne poganske dôbe; prostori te stare stavbe so temni in mokrotni; v nekaterih stoji celó še voda.

Čudno je, da tukaj v poganskem delu te stavbe so našli statvo „dobrege pastirja“. Vprašanje, kako je ta statva v te prostore prišla, še ni rešeno. — Preiskave in kopanje v delu te stavbe trajajo še dalje; sploh je za občinstvo zaprta.

Mnogovrstne novice.

* *Vknjiženih (intabuliranih) dolgov v Avstriji leta 1879. je bilo 131 milijonov in 17.385 gold., in sicer: 2 milijona na fužine, 24 milijonov na grajščinska, 27 milijonov na mestna in 74 milijonov na kmetska posestva.*

Naši dopisi.

Iz Rusije 4. julija. :: — Vsaka dôba ima kako posebno, človeški rod mučečo bolezen. Našo „ustavno“ dôbo muči strast ubijanja vladarjev, tacih, koji so po-

dedovali prestol od svojih očetov, a tudi taci, koje si je narod sam izbral. Razločka med vladarji v tej zadevi ni nikakega, naj se vladar zove „samodržni car“ ali „ustavni knez“ ali „predsednik ljudovlade“; to je prav vse eno, to ne dela nikakega razločka, on je vse tako „tiran“: Napoleon je bil Tjeru tiran, Tjer Greviju, Grevi Gambeti, Gambeta je Rošforu tiran, še predno je sedel na francoski prestol. Naslov „ustavni vladar“ ali „predsednik ljudovlade“ prav tako malo varuje vladarja hudobne roke častilakomnih, narodoljubcev, kakor naslov „samodržni vladar“. Dokazov temu imamo mnogo. Najnovejši dokaz temu je zavratni napad na predsednika severo-amerikanske ljudovlade. Včerajšnji in današnji telegrami niso še prinesli zanesljivih sporočil o tem novejšem morivcu, gotovo je le to, da lakomnost je oborožila roko hudodelca, naj se to ubijstvo zove politično ali le zgolj ošabno.

Kdo se bode po vsem tem čudil, da je prejel bolgarski knez poslednji čas toliko priimkov: „Pisistrat, Sula, Napoleon, usurpator, tiran, trinog!“ In kdo daje bolgarskemu knezu take naslove in zakaj? Razni kričači, koji se zovejo „liberalci“ od latinske besede *liberalis* = svobodomiselni po taki pravici, po kakoršni se imenuje *lucius* „a non *lucendo*“. Da ne omenjamo angleškega parlamenta, časopisov „Times“, „Kölnische Zeitung“, raznega magjarskega in židovskega časopisja, opomnimo le na kratko delovanje psevdoliberalnega časopisa „Golos“. Ko je Rusija bila Turčiji vojsko napovedala za osvobojenje balkanskih Slavjanov, Srbov in Bolgarov od turškega jarma, je „Golos“ tako divjal proti tej osvoboditeljni vojski, da ga je morala ruska vlada na 5 mesecev v prepoved dejati. Ko se je po končanju osvoboditeljne vojske v Berlinu zbral evropski kongres z namenom, uničiti ali vsaj oslabiti vspeh ruskih zmag in raztrgati sv. Štefanski dogovor, je odpravil „Golos“ v Berlin svojega dopisnika, kateri se ni mogel v svojih perfidnih dopisih dovolj načuditi „zmernosti in modrosti“ Andrašija, Bismarka, Bekonsfilda in Salisberija, dajoč mimogredé „liberalne“ zausnice knezu Gorčakovu in posebno očetu sv. Štefanskega dogovora, generalu Ignatijevu. Berolinski kongres je „svoje delo izdelal“ in „Golos“ si je pesti „mencal“ od radosti ter je odpravil onega dopisnika v raztrgano Bolgarijo, od kodar je potem pridno trosil vsake baže nesramno liberalne laži. In gledite! ta „Golos“ se zdaj vnema in ognjevito kliče vse nadzemne in podzemne moči in sile na pomoč „tlačeni bolgarski svobodi“. Ko bi bolgarsko svobodo branili zoper „usurpatorja“ tisti, ki so vsak po svoji moči pomagali k osvobojenju bolgarskega naroda izpod turškega jarma, mi bi prvi bili, ki bi vsi skupaj vstopili v njihov krog; ker pa na bolgarskega kneza lajajo razni tedanji turkofili, nam ne ostaja drugega nič, nego liberalnim kričačem z bolgarskim narodom reči: „timeo Danaos et dona ferentes“, ter gledati le na to, kakega mnenja so o postopanju bolgarskega kneza osvoboditelji bolgarskega naroda, in sicer v prvi vrsti ruska vlada.

8. junija smo čitali v vladnem časopisu „Praviteljstvennij Vestnik“ sledeče vladno „soobščenje“: „Proizšedši v Bolgariji peverot je izbudil razna protivopoložna suždenja o njem. Posebno različno se je objasnjavalo vprašanje o tem, kakega mnenja je o njem carska (ruska) vlada, ki je dozdej molčala. Ona ni molčala zato, kakor da bi bila ravnodušna s tem, kar se v Bolgariji godi, ampak molčala je edino iz čustva uvažanja k neodvisnosti kneza in naroda bolgarskega. Med tem to njeno molčanje je dalo nekaterim agitatorom priliko trditi, da ruska vlada ne odobruje postopanja kneza bolgarskega, in na tak sposob je izbudila protivna knezu stranka zmotnjavo v narodu gledé

mnenja ruske vlade. Zato se vladi zdi potrebno zjaviti, da po njenem mnenji knez Aleksander je bil in je še izbranik bolgarskega naroda, katerega je kot tacega s sočutjem sprejel nepozabljivi car, osvoboditelj Bolgarije, in vsa Rusija in katerega je kot tacega priznala vsa Evropa. Knez Aleksander je poosobljenje nerazločljive zveze ruskega in bolgarskega naroda. Gosudar Imperator (ruski car) se popolno znaša na visoka čustva in blagi značaj kneza ter je ves preverjen, da knez ne bode odstopil od prejetega naloga, voditi bolgarski narod po poti razvitja, katero je mogoče le pod pogojem tesnega zblizanja naroda z vladarjem. Carska vlada ima trdno prepričanje, da knez, ki objavlja, da mu ni mogoče izpolniti svoje dolžnosti pri sedanjih pogojih, ima globoko, na izkušnjah osnovano prepričanje, da on ne bi izpolnil svoje dolžnosti, ako bi nadaljeval odgovornost za tak položaj, kateri grozi z nevarnostjo bodočnosti Bolgarije. Ravno tako je carska vlada popolno prepričana tudi tega, da knez terja od svojega naroda take polnomoči, koja je neobhodno potrebna pri vestni izpolnitvi njegove dolžnosti z odličnim sklepom, uspešno truditi se za blagor naroda, ki se mu je poročil. To so tisti razlogi, po katerih carska vlada iskreno želi, da bi bolgarski narod, prešinjenski poznanjem svojih resničnih interesov in zaupajoč na besedo kneza, ostal iskreno in nerazločno zvezan z njim in da bi ovrigel vsako hujskanje častilakomnih agitatorjev, ki si prizadevajo raztrgati to zvezo in pa izbuditi tako anarhijo, v kateri lahko pogine vsa bodočnost kneževine. Bolgarom ni treba sumjevati se o blagih čustvih Gosudara Imperatora in vse Rusije; oni naj bodo prepričani, da car in narod ruski jim želi edino le blagor kakor v sedanosti tako v bodočnosti. (Konec prih.)

Iz Notranjskega 10. julija. (*Propaganda nemškega schulvereina, — odmev Pirkerjevega besedovanja v Kočevji, — vreme.*) Ko smo Notranjci, posebno v časnikih čitali, da je nemški „Schulverein“ porodil v Ljubljani svojo „ortsgruppe“, majali smo z glavami in se čudili, kaj bode nemški zvržek na slovenski zemlji delal in kdo se bode za-nj brigal. Ali glejte no, kaj se zgodi? Prvi zbudil se šentpeterski stari Demosten ter nam dokazuje, da ima v svojih možganih še posebno „kammerco“, katero mi drugi Notranjski plebejci popolnem pogrešamo; da pa on vrhu vsega tega še nekaj več vé, kot drugi ljudje, je tudi hotel s tem dokazati, da je kot občinski svetovalec spravil se na nemškega konja „schulvereinovega“ v imenu šentpeterske občine z molodovanjem, da naj tej občini vendar nekoliko nemškega denarja za razširjenje šentpeterske šole ali posodi ali pa podari, kajti — tako je prerokaval — z nemškim denarjem zidani zid bil bi potem z mavto nemške kulture dobro navzet, in slovenski otroci bi v taki šoli sami od sebe brez daljnega truda od nog do glave taki korenjaki postali. To bi bil pa navihanim Notranjcem najboljši dokaz, da sloveči Demosten je ob enem tudi čudodelnik s pomočjo nemških soldov. Nemško telce je pa pri vsi svoji nježnosti tudi uže malo muhasto; dvema Kočevskima nemškima občinama podarilo je brez ugovorov vsaki po 1000 gold. za zidanje šol, šentpeterski na Krasu pa dati hoče na posodo brez obresti 500 gld. le pod tem pogojem, da se zaveže, v novo ozidje nemški jezik za slovenske otroke kot obligaten predmet do konca svetá vpeljati. Kaj tacega Šentpetrovci gotovo nikdar privolili ne bodo in Demosten ne bode dočakal veselja v šoli s „vereinovim“ denarjem razširjeni — kedaj švabščino podučevati. — Glasovito Pirkerjevo obnašanje v Kočevski šoli in njegovo besedovanje o batalijonu vojakov je notranjske rezerviste in brambovce prav dobro podkurilo proti temu nadzorniku ljudskih

šol, ki si je tudi skrb „für die Auffrischung der Menschenraßen“ v svoje področje vzel. Misli li on res, da so naši pošteni mladenči take grdobe, za kakoršne bi jih on rad imel? Ali je tak mož umaz. nega in pohujšljivega jezika zmožen le trenutek dalje še imenitno službo vrhovnega šolskega nadzornika opravljati? Kaj pravi k temu visoka c. kr. deželna vlada? Ali ni v celi deželi več sposobnejšega človeka za tako imenitno mesto? — Vreme imamo prav dobro; toplote navadno od 19 do 22° R.; včeraj bilo je precej dežja, bil je zelo potreben.

V Vipavi dne 7. julija. — Včeraj bil je občni zbor kmetijske podružnice vipavske, pri kateri je podružnični predsednik gosp. Rih. Dolenc poročal o delovanju društva v preteklem letu. Iz tega poročila bilo je razvidno, da vipavska podružnica tudi lansko leto ni rok križem držala. Izmed družega, manj važnega je omeniti izvrstno izvršena tombola, — prošnja o zadevi reguliranja vipavskih vodá, — krepko potezovanje za olajšanje davkov vsled nezgod, katere vipavskega kmeta tarejo, — koraki o zadevi sirarstva na Nanosu itd. Po tem poročilu sledila je volitev novega predsednika. Ker se je gosp. vodja Dolenc temu častnemu poslu odpovedal, rekoč, da hujskanje in intrige, ki se zaradi osebnosti proti društvu godé, ga silijo, daljemu sodelovanju odpovedati se, bil je na to s 6 glasovi g. M. Lavrenčič za predsednika podružnici voljen; nekaj glasov dobil je gosp. L., drugi so se pa glasovanja zdržali. In kakošno je ono hujskanje in intrigiranje, zaradi katerega je mnogozasluženi predsednik odstopil? Prav grdo! Skorej vse, kar je podružnica pričela, naj je bilo še tako kristno, zmerom je imela nasprotovanje; slučajno zadnje tombole je pa to celó tako daleč seglo, da se je vsled ščuvanja preiskavalo, ali so dobitki toliko stali, kakor so bili zaračunani ali ne? Po takem naj pa človek, kateri kaj poštenja v sebi čuti, vse to še dalje prenaša! Da se je gosp. R. Dolenc predsedstvu odpovedal, vsak Vipavec vé, koliko to pomeni; on je vipavsko podružnico povzdignil, da je uzor mnogim drugim; on je in on sam, kateri je Mali Šmarn z ustanovitvo kmetijske tombole v Vipavi naredil za praznik, ki ima za Vipavca ono vrednost, kakor binškoštni pondeljek za Postojno. Častitemu novemu predsedniku pa si vsojam svetovati, naj ostro pazi na skrivne in javne ščualce, posebno pa na onega, kateri je uže od zadnjih čitalničnih volitev znan kot glavni hujskač in katerega iz vrste podružničnih udov odstraniti, bila bi nujna potreba na korist podružnici naši.

Knežak na Pivki 3. julija. — Dne 15. maja t. l. se je v naši veliki občini vršila volitev nadžupana ter svetovalcev, pri kateri je bil dosedanji nadžupan in nadučitelj g. Anton Požar zopet z veliko večino za nadžupana izvoljen; svetovalca sta mu g. Andrej Delost, posestnik, in g. Andrej Urbančič, tudi posestnik iz Knežaka. Zoper to skozi in skozi postavno volitev so nekateri, ki bi radi sami županovali, pritožbo na slavno c. kr. deželno vlado vložili, češ, da učitelj ne more tacega posla opravljati! Dobro se pa ve, kje da pri tem ugovoru zajec tiči! — 29. dne rožnika smo veselo svečanost obhajali. Pred tremi tedni je namreč prišel k nam znani Andrej Net iz Kokrice poleg Kranja in naš za občinski blagor vneti nadžupan pogodil se je z njim, da s sedanjega, jako strmo ležečega studenca vodo v vas Knežak pripelje po lončenih cevéh. To delo je oče Net v teku 3 tednov v zadovoljstvo vsem prav dobro izgotovil, kajti voda je na Petrovo na dveh krajih uže prijazno curljala. Ob treh popoldne je tukajšnji preč. gospod župnik vodo slovesno blagoslovil in v primernem govoru med drugim tudi pomen imena „Knežak“ (Grafenbrunn) ob kratkem razložil ter se nadžu-

panu in vsem deležnikom te koristne naprave za njihovo skrb zahvalil. Naš Knežak je na trdem Kraju, šteje 150 hišnih števil, pa smo v kljub obilnosti vode morali vendar ob suši hudo žejo trpeti. Upati je, da vsaj tej nadlogi se je sedaj v okom prišlo. Vse to delo pa bo 1000—1100 gold. stalo — res velika svota za to revno vas, a upamo, da se bo morda kje kakošna podpora dobila, ker bodo stroški gotovo še više se narastli. Vsekako je pak vendar hvalevredno, da se ubogemu ljudstvu pomaga vsaj s tem, s čemur se more pomagati. Bodi torej očitna zahvala gosp. nadžupanu in vaškim oskrbnikom za njihov trud, pa tudi gosp. župniku za lepo svečanost! — Očeta Neta pa priporočamo kot zvedenca o taci napravah vsaki občini, ki si želi z malimi stroški vodotok iz lončenih cevi napraviti, kar se tem lože zgodi, ker Net tudi na obroke svoje zaslužno plačilo prejema, ako se mu vse mahoma plačati ne more.

Lašiče 7. julija. — Nova huda nadloga prišla je letos tod okrog čez deteljo — glavni steber živinoreje. Neka rujava rastlina z imenom „volk“, podobna cveticam kukovicam, ki raste iz precej debele čebule — zaplodila se je po deteljščih kar na stotine tisočev, in kjer koli ta grdoba požene, zaduši vso deteljo, ravno tako kakor predenica. Bi nam li vedeli svetovati kak zdaten pripomoček zoper to škodljivo nezago?*)

Iz Ljubljane. (Spomin na slovanska apostola sv. Cirila in Metoda) obhajal se je slovesno tudi v Ljubljani in v Šiški v nedeljo s cerkveno svečanostjo v frančiškanski cerkvi in pa v podružni cerkvi doljne Šiške. V uni je pridigoval preč. gosp. pater Adolf, v tej pa preč. gosp. beneficijat Klun; oba gospoda govornika sta s krasnima svojima govoroma velik vtis naredila na slušatelje, katerih ste obe cerkvi bili napolnjeni čez in čez. Pevski zbor narodne naše čitalnice in pa „Sokolovci“ so pa kaj lepo sodelovali pri obeh teh svečanostih. V jako lepo okinčano in bogato razsvitljeno cerkev visokospoštovanih naših frančiškanov je prišlo nad 100 Sokolovcev in pevcev s svojima zastavama; pri sv. maši, katero je z veliko asistenco služil preč. gospod pater gvardian, so pevci čitalnični peli Kuhačevo slovensko mašo, Sokolovci pa pri sv. maši stregli. — Popoldne je imela v Šiški, zvečer pa v Ljubljani biti slavnostna „beseda“, una osnovana po čitalnici šišenski, ta pa po čitalnici ljubljanski; al ker vojaški godbi ni bilo moči sodelovati pri nobeni navedenih veselice, zato bo, ako bode vreme ugodno, **prihodnjo soboto** (to je, 16. dne t. m.) **zvečer** slavnostna „beseda“ na vrtu čitalničnem v Ljubljani s programom uže razglašenim, — **prihodnjo nedeljo** (to je, 17. dne t. m.) **popoldne** pa veselica v Šiški tudi po programu uže napovedanem. Naj bi le vreme milo bilo ta

*) Rastlina, katero imenujete „volk“, zove se tudi „veliki poletni koren“ ali pa „pojalnik“ („Orobánche major“, grosse Sommerwurz). Ona spada v vrsto zajedalk (Schmarotzerkräuter), ker gomoljnata njena korenina sedi in raste na koreninah detelje in nekaterih trav, katerim je zato jako škodljiva. Nahaja se posebno na apneni zemlji, po suhih travnikih in deteljščih. Cvete meseca junija in julija; — plod te zajedalke je glavica napolnena s semenom, drobnim kakor prah. Kakor se zoper predenico priporočajo mnogotera sredstva in je uže to znamenje, da gotovega družega ni kot to, da se ves zárod odpravi iz deteljšč, tako je tudi pri „volku“ eno glavnih sredstev to, da, kedar cvetè (meseca junija in julija), vse cvete odstranimo, predno so dozoreli v glavico z gori popisanim drobnim prahom in se je prah razpršil po njivi in nov zárod za drugo leto zasejal.

dva dneva, da se v spomin našima apostoloma tudi narodni veselici tako lepo izvršite, kakor ste se izvršili cerkveni svečanosti! Program pevski, ki ga pri „besedi“ izvršuje čitalniški moški zbor, — kakor tudi program godbeni, ki ga izvršuje godba pes-polka velikega kneza Mihaela, ostaneta, kakor sta bila v zadnjem našem listu objavljena.

Naj dodamo poročilo o gori popisani cerkveni svečanosti naznanilo nekega pobalinskega vedenja, o katerem „Slov. Nar.“ poroča tako-le: „Ko so se v nedeljo dopoldne vračala narodna društva z zastavami iz frančiškanske cerkve mimo kazine, kjer je mnogo občinstva gledalo sprevod, izjavila sta se dva učenca v uniformi tukajšnjega Waldherrovega zavoda s sledečimi besedami o udih narodnih društev: „Die ersten vier sind noch etwas werth, das andere aber ist alles zusammen geklaubtes Gesindel!“ Ko so blizu stoječi slišali te nesramne besede, hoteli so predrzna fantalina takoj stresti, le narodnima gospodoma mestnemu odborniku g. P. in trgovcu g. K. se je posrečilo, da sta preprečila velik škandal, ki bi bil lahko nastal. Kako veselje za dunajske ustavoverne liste, ko bi bil kak „nemšk“ smrkavec skupil zasluženo klofuto! Waldherrovi odgojenci menda mislijo, da imajo igrati v Ljubljani rolo „praških nemških buršov en miniature.“

— Prav v istem smislu, v katerem so „Novice“ v zadnjem svojem listu objavile članek o potrebi, da nemški jezik ostane jezik vojne komande, in ga je „Laib. Zeitung“ nemški ponatisnila z napisom „Zur Sprachenfrage“, je te dni tudi „Politik“ iz Prage prinesla članek iz peresa merodajnega rodoljuba. To nam je dokaz, da tudi Čehi so za potrebno spoznali z očitno objavo na dan stopiti proti očitnemu, še nevarnejšemu pa skrivnemu rovarstvu neumorne ustavoverske klike. Nasproti našim nasprotnikom je res večkrat potrebna odkritosrčna beseda, da se laž za to stigmatizira, kar je — za perfidijo ustavoversko. Zato je tudi dunajski vladni časnik „Wien. Abendpost“ posnel nekoliko gori omenjeni članek „Novic“ rekoč: „Ljubljanske „Novice“ odločno protestujejo zoper trditve, da Čehi in Slovenci hočejo iz armadne komande in vojaških uradov odstraniti nemški jezik.“

— Svetli nadvojvoda Albrecht je bival dva dni v Ljubljani, kjer je inspiciral tukajšnjo garnizono. Še ta mesec pa pride v Ljubljano tudi svetli nadvojvoda Karol Ludevik, da, kakor prej v družih deželah, tako tudi tukaj pozve delovanje kranjske podružnice onega velikega dobrodelnega društva, ki pod imenom „avstrijskega društva rudečega križa“ (österreichische Gesellschaft vom rothen Kreuze) svojo skrb obrača na vojaštvo v vojskinem in mirnem času in se je ustanovilo leta 1867. kot stanovitno avstrijsko patriotično društvo. Gospod nadvojvoda želi osobno poznati gospé in gospode, ki na čelu stojijo društvu kranjskemu, in druge njegove ude, pa tudi ogledati zdravstveno gradivo, ki ga je tukajšnji odbor uže pripravil za dotične potrebščine. Mudil se bode za to cel dan v Ljubljani.

— Gosp. deželni predsednik Winkler je uni torek bil navzoč dolgo časa pri zrelostnem izpitu dijakov tukajšnje gimnazije, ki se je vršil od torka do sobote.

— Gosp. Ogulin, odbornik podružnice kmetijske novomeške, je centralnemu odboru naznanil, da bode v nedeljo, 17. dne t. m., po zjutranji službi božji v šoli pri Belicerkvi, popoldne po krščanskem nauku pa v šoli pri sv. Šmarjeti razkladal trtno uš in ta vinogradom silno škodljivi mrčes pokazal v mikroskopičnih preparatih. Pozneje misli gosp. Ogulin se podati še v druge kraje novomeškega in krškega okraja in vinorejcem na srce položiti, da čujejo nad svojimi vinogradi in jih obvarujejo velike nesreče.

— (Tukajšnje c. k. okrajno glavarstvo) se bode skoro preselilo iz Dolgih ulic na Valvasorjev trg v hišo, kjer je bila preje finančna direkcija in glavni apalto tabaka. Poslopje se znotraj popolnem popravlja, bode pa kmalu urejeno.

— Iz Ajdovščine se poroča, da je 11. dne t. m. ondašnja predilnica za bombaž zgorela popolnem. Ogenj nastal je v jutro; svetilnica se je razbila in užgala bombaž; plamen se je strahovito hitro razširjal. Žalost je splošnja, ker je toliko ljudstva brez zaslužka.

— Pri konečni obravnavi proti Jos. Presnicu (ne pa pri, kakor se je v zadnjih „Novicah“ tiskarni pogrešek glasilo, ker ste črki „ot“ izpuščeni bili) bil je obsojen na dve leti težke ječe, poostrene vsak mesec z enim postom in na povračilo 29.222 gold., od tistih 36.000 gld., katere je izneveril kot blagajnik hranilnice kranjske. Čisto kratka obravnava trajala 3 ure.

— („Kärnten von Valvasor“) S tem naznanja gosp. J. Krajec, ki je uže Valvasorjevo „Ehre des Herzogthums Krain“ vnovič na svitlo dal, da je pričel izdajati zdaj tudi enako delo Valvasorjevo o deželi koroški, prvič izdano l. 1688. Kakor je Valvasorjeva kronika dežele kranjske v prvi vrsti mikavna in velike vrednosti za zgodovino njeno, tako bo tudi kronika dežele koroške dobro došla posebno Korošcem in spisovateljem zgodovine te dežele, pa tudi drugim, vzlasti sosedom. Dobra je toraj misel gosp. Krajca, to uže jako redko delo dati vnovič na svitlo, za kar je od deželne vlade dobil uže dovoljenje. Kakor pripoveduje v naznanilu, bo to delo izhajalo v mesečnih zvezkih po 5 pól in bo končano v 14 zvezkih. Knjiga bo okinčana z 223 podobami gradov, cerkev, mest, samostanov itd. Na ogled poslana slika kaže samostan Št. Pavelski in je prav lično izdelana. Cena vsakemu zvezku bo 60 kr. Naročila in denar naj se pošiljajo gosp. J. Krajcu, tiskarju v Novem mestu (Rudolfs-wert). Mi želimo marljivemu gospodu izdajatelju, ki je Valvasorjevo kroniko kranjske tako lepo dovršil, da tudi za to novo delo dobi dosti naročnikov, in ga zato prav toplo priporočamo.

— Iz Brna nam je došel sledeči dopis s prošnjo, naj ga objavimo v „Novicah“:

V št. 148. „Slov. Naroda“ neki g. „Spektabilis“ moje novelo „Roka in srce“ spravlja v dotiko s spisi Heise-a. Proti temu natolcevanji plagiatstva izjavljam sledeče: 1) da je moja novela „Roka in srce“ (v „Kresu“) moje popolnem lastno delo, toraj moja izvirna novela; 2) da jaz sploh nisem imela niti nimam navade drugih posnemati, česar, kakor upam, bode se slovensko občinstvo še večkrat imelo priliko prepričati; 3) gosp. natolcevalec moje novele naj dokáže, da imenovana novela ni moje delo, ampak plagiat iz Heise-ja, katerega jaz ravno toliko poznam kakor neznanega mi g. „Spektabilisa“. Dostaviti pa še imam v obrambo napadene svoje pisateljske časti, da imam jaz do slovenskega občinstva in do istine v obče preveč spoštovanja, da bi se drznola je s tujimi za svoje izdajanimi spisi mistificirati.

Pavlina Pajkova.

Novičar iz domačih in tujih dežel.

Z Dunaja. — Imenovanje generala Krausa, dosedaj predsednika najvišje vojaške sodnije na Dunaji, za vodnika českega namestništva, je spravilo ustavaške dunajske liste na noge, da je vsak po svoje in vsak drugačen krik zagnal. „N. fr. Pr.“ pravi, da je to koncesija Čehom in da bo Kraus z „ustavoverci“ ravnal tako, kakor je prejšnji čas ravnal Kobler s Čehi, nasprotno